

Ξεκινώντας το Πρόγραμμα προβαίνουμε στις παρακάτω ενέργειες:

- Παρατήρηση και καταγραφή εκφοβιστικής συμπεριφοράς την ώρα του διαλείμματος (σωματικός εκφοβισμός-λεκτικός- έμμεσος). Όταν οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται κάποιο επεισόδιο προσπαθούν να εκτονώσουν την κατάσταση θέτοντας ερωτήσεις στους συμμετέχοντες
- Συλλογή πληροφοριών για περιστατικά εκφοβισμού και για τους μαθητές που εμπλέκονται συστηματικά σε αυτά (θύματα, θύτες, αυτόπτες μάρτυρες, απομονωμένοι μαθητές)
- Ενθάρρυνση μαθητών να αναφέρουν οποιοδήποτε περιστατικό εκφοβισμού
- Ανάπτυξη θετικής συμπεριφοράς – Δίνονται οδηγίες από τους δασκάλους και από το Δ/ντή.
- Ανταμοιβή καλής συμπεριφοράς: οι μαθητές που κάνουν κάτι καλό επαινούνται.
- Ανταμοιβή βελτιωμένης συμπεριφοράς: η βελτιωμένη συμπεριφορά ενός μαθητή ανακοινώνεται από το δάσκαλο περιγράφοντας τη θετικότερη συναισθηματική κατάσταση στην τάξη.
- Η αντικατάσταση της αρνητικής στάσης απέναντι στον εαυτό μας με «θετική συζήτηση μαζί του».
- Οι μαθητές μαθαίνουν να οριοθετούν τη συμπεριφορά τους που είναι αποδεκτή και συγχρόνως να δείχνουν ανεκτικότητα και διάθεση να συγχωρήσουν.
- Συνεργασία των εφημερευόντων εκπαιδευτικών για να παρατηρούν καλύτερα και αποτελεσματικότερα περιπτώσεις εκφοβιστικής συμπεριφοράς. Άμεση συζήτηση του γεγονότος. Μηνιαία συνεδρίαση του συλλόγου Διδασκόντων.
- Παροχή στήριξης σε νεότερους εκπαιδευτικούς και κυρίως των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων που σε γενικές γραμμές φαίνεται να μη γνωρίζουν παιδαγωγικές αρχές διαχείρισης του μαθητικού δυναμικού.
- Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο ανταλλάσσοντας ιδέες και εμπειρίες για την εκφοβιστική συμπεριφορά.

Αποκαλύπτουν και μοιράζονται όχι μόνο επιτυχίες αλλά και αναποτελεσματικές στρατηγικές.

- Οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος της τάξης ώστε να γίνεται χρήση των διαθέσιμων πόρων (χάρτες, βιβλία, μουσικά όργανα, όργανα γυμναστικής) χωρίς πρακτικές δυσκολίες που θα μπορούσαν να γίνουν εστία εκφοβιστικής συμπεριφοράς
- Οι εκπαιδευτικοί ακούν και εξετάζουν τα παράπονα των μαθητών μέσα σε πνεύμα ισότητας και δικαιοσύνης

- Μέσα σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης δίδεται μεγάλη προσοχή
 1. αλληλεπίδραση δασκάλου – μαθητή
 2. αλληλεπιδράσεις μεταξύ μαθητών
 3. ακρόαση – συζήτηση
 4. συναγωνισμό μεταξύ μαθητών
 5. απειθαρχία στην τάξη,
- γι' αυτό γίνεται συνεδρίαση – ενημέρωση όλου του Εκπαιδευτικού Προσωπικού ώστε να αποφευχθούν πτυχές του ανταγωνισμού. Προωθούνται αλλαγές που έχουν σχέση με το ήθος του σχολικού περιβάλλοντος, τη συμβατότητα μεταξύ του αναλυτικού και του αθέατου σχολικού προγράμματος, την ανάπτυξη δημιουργικών σχέσεων, την αναγνώριση της σημασίας της ψυχικής, συναισθηματικής, κοινωνικής και σωματικής υγείας των μαθητών τόσο από την Εκπαιδευτικό της ΣΤ΄ τάξης Παπαλεξίου Μαρίας όσο και από τη Δ/ση του Σχολείου, μέσα στο γενικό πλαίσιο της πολιτικής του Σχολείου που δέχεται ότι η ψυχική και συναισθηματική υγεία δεν εξαρτάται μόνο από αυτά που διδάσκονται οι μαθητές αλλά κυρίως από την ποιότητα των σχέσεων στο σχολείο. Η ψυχική υγεία είναι μια ισορροπία συναισθημάτων, πεποιθήσεων και δεξιοτήτων.
- Ακολουθείται από την Εκπαιδευτικό της τάξης η συμμετοχική προσέγγιση των μαθητών: η δασκάλα ανακαλύπτει τις ανάγκες των μαθητών, τις στάσεις τους και το πώς αισθάνονται και βρίσκει τρόπους να καλύψει αυτές. Οι μαθητές αναπτύσσουν την αυτογνωσία μέσα από τη διαντίδραση με το κοινωνικό περιβάλλον, φυσικά με τη δασκάλα τους αφού ανήκει στην κατηγορία των «σημαντικών άλλων» και με τους φίλους τους.
- Οι μαθητές χρειάζονται δεξιότητες που τους καθιστούν ικανούς να δείχνουν τα συναισθήματά τους και να εκφράζουν τις πεποιθήσεις τους.

Κώδικας Συμπεριφοράς

Προτείνεται να διαμορφωθεί για τη ΣΤ΄ τάξη ένας κώδικας συμπεριφοράς με ξεκάθαρους κανόνες, αποδεκτούς από όλους τους μαθητές και η ευαισθητοποίηση των μαθητών προς τα θύματα.

Ποσότητα διδασκαλίας

- Καλή διαχείριση διδακτικού χρόνου
- Αύξηση του διαθέσιμου χρόνου για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που θα σχετίζονται με τη μείωση του εκφοβισμού και με τη λειτουργική αξιοποίηση των ωρών της Ευέλικτης Ζώνης

Απουσίες μαθητών και ξεκάθαρη πολιτική για το θέμα αυτό που ανακοινώνεται στους γονείς. Αναζήτηση γενικών τάσεων απουσιών που συζητούνται σε συνεδρίαση και αξιολόγηση αν κάποιες απουσίες οφείλονται σε εκφοβιστική συμπεριφορά.

Γνωρίζοντας ότι διεθνώς τα προγράμματα παρέμβασης έχουν μεγαλύτερη επιτυχία, όταν εμπλέκονται και άλλοι κοινωνικοί φορείς, ακολουθούμε τα παρακάτω βήματα:

- Συλλογή πληροφοριών και από τους γονείς και καταγραφή περιστατικών εκφοβιστικής συμπεριφοράς κατά τη διαδρομή προς και από το σχολείο. Ξεκαθαρίζεται στους γονείς ότι είναι και δική τους ευθύνη να αναφέρουν στη Δ/νση του Σχολείου όλα τα περιστατικά εκφοβισμού που έχουν πέσει στην αντίληψή τους.
- Ενημέρωση γονέων για τις απαντήσεις των μαθητών στα ερωτηματολόγια. Τονίζονται τα θέματα που αποτελούν και τα σημεία αιχμής και αναζητούνται και από τους γονείς τρόποι παρέμβασης για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη έκφραση των συναισθημάτων των μαθητών. Η εντατική συμβουλευτική μαθητή και οικογένειας καθίσταται απαραίτητη προϋπόθεση βοήθειας προς τους γονείς αφού θα τους προσφέρει γνώση νέων προσεγγίσεων πειθαρχίας, επικοινωνίας και θετικών αλληλεπιδράσεων με το παιδί τους.
- Σαφείς ανακοινώσεις για την έγκαιρη προσέλευση- αποχώρηση των μαθητών
- Θέσπιση ξεκάθαρων κανόνων – οδηγιών που αφορούν την άφιξη – είσοδο και αναχώρηση από το Σχολείο.

Ενημέρωση Σχολικής Συμβούλου

- Αίτημα – επιστολή προς το Συνήγορο του Παιδιού με θέμα την παροχή βοήθειας για την αντιμετώπιση των αρνητικών συναισθημάτων των παιδιών(μέσα στη βασική κατεύθυνση του Σχολείου που είναι η προβολή ταινιών και η αξιοποίησή τους για την έκφραση των συναισθημάτων) καθώς και την πραγματοποίηση ομιλίας στο χώρο του Σχολείου με κεντρικό άξονα τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ γονέων – παιδιών.
- Αίτημα – επιστολή προς το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού με θέμα την παροχή βοήθειας για την αντιμετώπιση των αρνητικών συναισθημάτων των παιδιών(μέσα στη βασική κατεύθυνση του Σχολείου που είναι η προβολή ταινιών και η αξιοποίησή τους για την έκφραση των συναισθημάτων)
- Συνεργασία με το Κέντρο Βοήθειας –Συμπράστασης οικογένειας και παιδιού (μη κυβερνητική οργάνωση) για περιπτώσεις μαθητών που εκδηλώνουν εκφοβιστική συμπεριφορά. Η συνεργασία αυτή υπήρχε και κατά το παρελθόν αλλά αποφασίστηκε να γίνει εντονότερη και βαθύτερη και για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση ενός οξυμένου προβλήματος.
- Συνεργασία με το Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας « ΑΘΗΝΑ- ΠΡΟΝΑΙΑ» του Δήμου Αθηναίων.

Α. Η πρώτη φάση της συνεργασίας περιλαμβάνει το εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα: «Τεχνικές Πρόληψης για παιδιά», σε είκοσι ώρες, ισάριθμα κατανεμημένες σε πέντε συναντήσεις που θα πραγματοποιούνται με συχνότητα μια φορά την εβδομάδα από την Πέμπτη 25 Φεβρουαρίου και μέχρι την ολοκλήρωση την Τρίτη 23 Μαρτίου για έξι μόνο από τους εκπαιδευτικούς του Σχολείου, μολονότι υπήρξε μεγαλύτερη διάθεση και έντονο ενδιαφέρον και από άλλους εκπαιδευτικούς. Στόχος του σεμιναρίου είναι να παρουσιάσει στους συμμετέχοντες βασικές αρχές και τεχνικές που διέπουν ένα Πρόγραμμα Πρόληψης

- και Αγωγής Υγείας για μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εστιάζοντας στην ομαδοκεντρική προσέγγιση. Το πρόγραμμα των συναντήσεων περιλαμβάνει: Συμβολαιο ομάδας, Ενίσχυση αυτοεκτίμησης, Ομοιότητες και Διαφορές, Σχέσεις με ομηλικούς, Αντιμετωπίζω προκλήσεις, Συναισθήματα, Επίλυση διαφωνιών, Παρουσιάσεις για τις εξαρτησιογόνες ουσίες, Δυναμική της ομάδας και όλα αυτά με βιωματική μάθηση που σημαίνει την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών.
- Β. Η δεύτερη φάση της συνεργασίας περιλαμβάνει την παρακολούθηση μέσα στο χώρο του κέντρου μιας κινηματογραφικής ταινίας από τους μαθητές της ΣΤ΄τάξης που μετέχουν στο Πρόγραμμα Δάφνη 3 και την έκφραση των συναισθημάτων τους μέσα από παιχνίδια και ασκήσεις με τη βοήθεια στελεχών του Κέντρου. (Απρίλιος 2010)
- Γ. Η τρίτη φάση συνεχίζεται με τη διοργάνωση ομιλίας για τους γονείς των μαθητών του Σχολείου από την κ. Αναστασία Γουρουντή, Κοιν. Ανθρωπολόγο, με θέμα και σε χρόνο που θα καθοριστεί αργότερα.
- Δ. Η τέταρτη φάση της συνεργασίας μας αφορά τους γονείς και τους μαθητές που πιθανώς αντιμετωπίζουν προβλήματα , συναισθηματικά, ψυχολογικά, και στους οποίους θα μπορούσε να δοθεί βοήθεια από το Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας τόσο σε ατομικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο.
- Συνεργασία με την οργάνωση «Αρσις», μη κυβερνητική, για την καλύτερη αντιμετώπιση κυρίως προβλημάτων που αφορούν μαθητές αλλόθρησκους & μετανάστες.
- Συνεργασία με σκηνοθέτη του Θεάτρου και τη θεατρική του ομάδα ώστε να παρουσιαστεί στο σχολικό χώρο θεατρική δράση που θα αναφέρεται στη λαθραία ζωή των μεταναστών, στην σκληρότητα που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι αλλά κυρίως τα παιδιά τους και που αποτελεί πρωταρχική αντιμετώπιση για την προαγωγή της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας των μαθητών και για την αποτροπή φαινομένων κοινωνικής παθογένειας.

- Έναρξη στις 25 Φεβρουαρίου του εκπαιδευτικού σεμιναρίου «Τεχνικές Πρόληψης για παιδιά» του Κέντρου Πρόληψης & Αγωγής Υγείας «ΑΘΗΝΑ- ΠΡΟΝΑΙΑ» και του Γραφείου Αγωγής Υγείας της Α' Δ/σης Αθηνών με τη συμμετοχή έξι εκπαιδευτικών του Σχολείου.
- Έναρξη των προετοιμασιών για τη θεατρική δράση: ένας ηθοποιός έχει αναλάβει να προετοιμάσει τους μαθητές που έχουν επιλεγεί, ώστε να μπορούν να εργαστούν σε ομάδα, χωρίς ανταγωνισμό αλλά ο καθένας να διαθέτει τον εαυτό του για την ομάδα. Οι μαθητές συμμετέχουν σε ασκήσεις και δραστηριότητες που απαιτούν προσήλωση σε ομαδικό πνεύμα, ασκήσεις εμπιστοσύνης και σε τεχνικές δεξιότητες που σκοπό έχουν να ενδυναμώσουν το αίσθημα του σεβασμού και ύστερα από την παρέμβαση του Δ/ντή την ενεργητική ακρόαση: οπτική επαφή, φιλική στάση του σώματος, ανταπόδοση χαμόγελου, κλίση του σώματος αλλά και ενθαρρυντικές εκφράσεις όπως: συνέχισε, αλήθεια...
- Το «Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού» ανταποκρίθηκε στο αίτημά μας και μας απέστειλε μια λίστα με ταινίες που ζητήσαμε.
- Αίτημα – επιστολή προς το Νεανικό Πλάνο για την παραχώρηση κάποιων ταινιών που έχουμε επιλέξει για προβολή.
- Συνεργασία με το Γραφείο Πολιτιστικών Θεμάτων της Α' Δ/σης Αθηνών και προσωπικά με την Υπεύθυνη κ. Καλλιόπη Κύρδη στο γενικό πλαίσιο της προαγωγής της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας και στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης.

Λήξη στις 23 Μαρτίου του εκπαιδευτικού σεμιναρίου «Τεχνικές Πρόληψης για παιδιά» του Κέντρου Πρόληψης & Αγωγής Υγείας «ΑΘΗΝΑ- ΠΡΟΝΑΙΑ» και του Γραφείου Αγωγής Υγείας της Α' Δ/σης Αθηνών με τη συμμετοχή έξι εκπαιδευτικών του Σχολείου.

Συνέχιση των προετοιμασιών για τη θεατρική δράση: ένας ηθοποιός έχει αναλάβει να προετοιμάσει τους μαθητές που έχουν επιλεγεί, ώστε να μπορούν να εργαστούν σε ομάδα, χωρίς ανταγωνισμό αλλά ο καθένας να διαθέτει τον εαυτό του για την ομάδα. Οι μαθητές συμμετέχουν σε ασκήσεις και δραστηριότητες που απαιτούν προσήλωση σε ομαδικό πνεύμα, ασκήσεις εμπιστοσύνης και σε τεχνικές δεξιότητες που σκοπό έχουν να ενδυναμώσουν το αίσθημα του σεβασμού και ύστερα από την παρέμβαση του Δ/ντή την ενεργητική ακρόαση: οπτική επαφή, φιλική στάση του σώματος, ανταπόδοση χαμόγελου, κλίση του σώματος αλλά και ενθαρρυντικές εκφράσεις όπως: συνέχισε, αλήθεια...

- Αίτημα – επιστολή προς το Νεανικό Πλάνο για την παραχώρηση κάποιων ταινιών που έχουμε επιλέξει για.
- Διεξαγωγή επιμορφωτικής ημερίδας στο χώρο του Σχολείου από τη Σχολική Σύμβουλο της 3^{ης} Περιφέρειας Δημοτικής Εκπ/σης Αθηνών, κ. Θ. Δρούλια με θέμα : « Σχολική Επιθετικότητα, Οργάνωση – Διοίκηση της τάξης, Κρίση ταυτότητας και διαδικασία εκπολιτισμού σε παιδιά από μεταναστευτικό περιβάλλον», στις 10 Μαρτίου 2010.
- Συνέχιση των προετοιμασιών για τη θεατρική δράση: ένας ηθοποιός έχει αναλάβει να προετοιμάσει τους μαθητές που έχουν επιλεγεί, ώστε να μπορούν να εργαστούν σε ομάδα, χωρίς ανταγωνισμό αλλά ο καθένας να διαθέτει τον εαυτό του για την ομάδα. Οι μαθητές συμμετέχουν σε ασκήσεις και δραστηριότητες που απαιτούν προσήλωση σε ομαδικό πνεύμα, ασκήσεις εμπιστοσύνης και σε τεχνικές δεξιότητες που σκοπό έχουν να ενδυναμώσουν το αίσθημα του σεβασμού και ύστερα από την παρέμβαση του Δ/ντή την ενεργητική ακρόαση: οπτική επαφή, φιλική στάση του σώματος, ανταπόδοση χαμόγελου, κλίση του σώματος αλλά και ενθαρρυντικές εκφράσεις όπως: συνέχισε, αλήθεια...

Συνεχίζεται η συνεργασία με το Γραφείο Πολιτιστικών Θεμάτων της Α' Δ/σης Αθηνών και προσωπικά με την Υπεύθυνη κ. Καλλιόπη Κύρδη στο γενικό πλαίσιο της προαγωγής της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας και στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης.

- Μετά την παρακολούθηση του ντοκιμαντέρ «**Όνειρα σε άλλη γλώσσα**» της Λουκίας Ρικάκη στην Ταινιοθήκη της Ελλάδας, ντοκιμαντέρ γυρισμένο πρόσφατα στο Διαπολιτισμικό Σχολείο της Φανερωμένης στην πράσινη γραμμή στην Κύπρο, και με τη σύμφωνη γνώμη της Σχολικής Συμβούλου υπήρξε επικοινωνία προσωπική με τη δημιουργό για την παραχώρηση του συγκεκριμένου ντοκιμαντέρ και την προβολή του σε μαθητές και εκπαιδευτικούς. Ακολούθησε αίτημα προς την Ταινιοθήκη για την παραχώρηση του χώρου.

Τα στοιχεία- αποτελέσματα των ερωτηματολογίων αποφασίστηκε να αντιμετωπιστούν ανεξάρτητα από τη μάθηση εισάγοντας και επιτυγχάνοντας συναισθηματικούς και κοινωνικούς στόχους που δεν περιλαμβάνονται στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα (κοινωνική συνείδηση, κατανόηση των αξιών της κοινωνίας, συναισθηματική αναγνώριση) ώστε να αναπτυχθεί ένα ασφαλές και παραγωγικό μαθησιακό περιβάλλον.

- Εισαγωγή νέων γνωστικών στόχων: κατανόηση αιρών κοινωνικών αξιών, κατανόηση συναισθημάτων του εαυτού και των άλλων (συναισθηματική νοημοσύνη)
- Δεξιότητες αυτοέκφρασης
 - Για τους θύτες ειδικά θα μπορούσαν να τεθούν οι πιο κάτω συναισθηματικοί στόχοι:
 1. δεξιότητες ακρόασης
 2. εκπαίδευση στη θετική συμπεριφορά
 3. διαχείριση συγκρούσεων
 4. διαχείριση θυμού
 5. δεξιότητες ελέγχου συναισθημάτων

6. σεβασμός, συνεργασία

Παρατήρηση, καταγραφή, αξιολόγηση και επίλυση περιστατικών βίας (σωματικής, λεκτικής, έμμεσης) κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας και κυρίως κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων.

γι' αυτό γίνεται συνεδρίαση – ενημέρωση όλου του Εκπαιδευτικού Προσωπικού ώστε να αποφευχθούν πτυχές του ανταγωνισμού.

Το Πρόγραμμα συνεχίζεται με τις παρακάτω ενέργειες:

- Προωθούνται αλλαγές που έχουν σχέση με το ήθος του σχολικού περιβάλλοντος, τη συμβατότητα μεταξύ του αναλυτικού και του αθέατου σχολικού προγράμματος, την ανάπτυξη δημιουργικών σχέσεων, την αναγνώριση της σημασίας της ψυχικής, συναισθηματικής, κοινωνικής και σωματικής υγείας των μαθητών τόσο από την Εκπαιδευτικό της ΣΤ΄ τάξης Παπαλεξίου Μαρίας όσο και από τη Δ/νση του Σχολείου, μέσα στο γενικό πλαίσιο της πολιτικής του Σχολείου που δέχεται ότι η ψυχική και συναισθηματική υγεία δεν εξαρτάται μόνο από αυτά που διδάσκονται οι μαθητές αλλά κυρίως από την ποιότητα των σχέσεων στο σχολείο. Η ψυχική υγεία είναι μια ισορροπία συναισθημάτων, πεποιθήσεων και δεξιοτήτων.
- Ακολουθείται από την Εκπαιδευτικό της τάξης η συμμετοχική προσέγγιση των μαθητών: η δασκάλα ανακαλύπτει τις ανάγκες των μαθητών, τις στάσεις τους και το πώς αισθάνονται και βρίσκει τρόπους να καλύψει αυτές. Οι μαθητές αναπτύσσουν την αυτογνωσία μέσα από τη διαντίδραση με το κοινωνικό περιβάλλον, φυσικά με τη δασκάλα τους αφού ανήκει στην κατηγορία των «σημαντικών άλλων» και με τους φίλους τους.
- Οι μαθητές χρειάζονται δεξιότητες που τους καθιστούν ικανούς να δείχνουν τα συναισθήματά τους και να εκφράζουν τις πεποιθήσεις τους.
- Εισαγωγή νέων γνωστικών στόχων: κατανόηση κοινωνικών αξιών, κατανόηση συναισθημάτων του εαυτού και των άλλων (συναισθηματική νοημοσύνη)
- Δεξιότητες αυτοέκφρασης
- Δεξιότητες ψυχοκοινωνικής επάρκειας
- 1. προσεκτική ακρόαση
- 2. ανταπόκριση
- 3. ενσυναίσθηση
- 4. αυτοϋποστήριξη
- 5. διαχείριση αλλαγής
- Για τους θύτες ειδικά θα μπορούσαν να τεθούν οι πιο κάτω συναισθηματικοί στόχοι:
 1. δεξιότητες ακρόασης
 2. εκπαίδευση στη θετική συμπεριφορά
 3. διαχείριση συγκρούσεων
 4. διαχείριση θυμού
 5. δεξιότητες ελέγχου συναισθημάτων
 6. σεβασμός: κατανόηση, ενσυναίσθηση, αυθεντικότητα
 7. συνεργασία

Στα πλαίσια αυτά συμπεριφοράς διαμορφώθηκε ένας λεπτομερής κώδικας και η λειτουργία του άρχισε με την έναρξη των μαθημάτων. Ο κώδικας συμπεριφοράς και το σύμβολο των μαθητών της ΣΤ΄ τάξης αφορά: 1. τη λεκτική επικοινωνία

2. τον τρόπο εισόδου και εξόδου από το σχολείο
3. τη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικών – ψυχαγωγικών επισκέψεων

1. Προσανατολισμός περισσότερο προς τα *αποτελέσματα* παρά στα προβλήματα. Αυτό σημαίνει πως ενεργούμε για να μάθουμε τι θέλουμε εμείς και οι άλλοι, να ανακαλύψουμε τα αποθέματά μας και να χρησιμοποιήσουμε τα αποθέματα αυτά για να προχωρήσουμε στο στόχο μας. Ο προσανατολισμός στο πρόβλημα συχνά αναφέρεται σαν «πλάισιο απόδοσης κατηγορίας».

2. Να ρωτάμε *ΠΩΣ* και όχι *ΓΙΑΤΙ*. Όταν οι ερωτήσεις μας ξεκινούν με τη λέξη «πώς», θα αποκτήσουμε κατανόηση της δομής του προβλήματος. Όταν οι ερωτήσεις μας ξεκινούν με τη λέξη «γιατί», θα πάρουμε διαβεβαιώσεις και αιτιολογήσεις χωρίς να αλλάξει κάτι.

3. Το τρίτο πλαίσιο είναι η *ανάδραση* σε αντίθεση με την αποτυχία. Η αποτυχία είναι κάτι που δεν υπάρχει, αυτό που υπάρχει είναι μόνο τα αποτελέσματα. Η αποτυχία είναι απλά ένας τρόπος για να περιγράψουμε ένα ανεπιθύμητο αποτέλεσμα. Η ανάδραση μας βοηθά να διατηρούμε την οπτική επαφή με το στόχο μας.

4. Το τέταρτο πλαίσιο είναι να σκεπτόμαστε τις δυνατότητες και όχι τις αναγκαστικές καταστάσεις, ποιες επιλογές έχουμε στη διάθεσή μας και όχι τους περιορισμούς που επιβάλλει κάποια περίσταση.

4. την παραμονή στην αίθουσα διδασκαλίας
5. την παραμονή στο σχολείο όταν αλλάζω αίθουσα διδασκαλίας

Ο κώδικας συμπεριφοράς εικονογραφήθηκε από τους μαθητές της ΣΤ΄ τάξης, τοιχοκολλήθηκε στην αίθουσα διδασκαλίας τους. Οι κανόνες του κώδικα αποτελούν καθημερινή αναφορά τόσο λεκτική όσο και οπτική για τους μαθητές που τους παραβιάζουν. Ακολουθεί συζήτηση μεταξύ των εμπλεκόμενων. Ο παραβάτης εκθέτει τις απόψεις του στο δάσκαλο και στο Δ/ντή. Αναγνωρίζει μόνος του, υπό την καθοδήγηση των κατάλληλων ερωτήσεων τις συνέπειες των πράξεών του, γνωρίζει ότι θα κοινοποιηθεί το γεγονός στους γονείς του και ότι θα

στερηθεί του διαλείμματος προκειμένου να σκεφτεί τι χάνει λόγω της συμπεριφοράς του/ εκείνος επέλεξε να διαφοροποιηθεί από τους συμμαθητές του καθώς δε φάνηκε ομαδικός/ να σκεφτεί τρόπους επανόρθωσης.

Μελέτη άρθρου μιας κυριακάτικης εφημερίδας που αφορούσε το σεισμό της Αϊτής, τις συνέπειες που είχε για τον πληθυσμό της χώρας και τον τρόπο που οι κάτοικοί της είχαν βοηθήσει οικονομικά την ελληνική επανάσταση. Στόχος της δραστηριότητας αυτής ήταν να καταλάβουν οι μαθητές πώς ένα κράτος που βρίσκεται τόσο μακριά από την Ελλάδα μας βοήθησε κάποτε και να συζητήσουν αν μπορούν να κάνουν κάτι για να βοηθήσουν τους κατοίκους τη στιγμή που έχουν πληγεί από μια μεγάλη φυσική καταστροφή. Οι μαθητές εξέφρασαν τις απόψεις τους για τους λόγους που πρέπει να βοηθήσουν με όποιο τρόπο μπορούν και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι πρέπει να βοηθήσουν γιατί πραγματικά οι άνθρωποι της μακρινής χώρας έχουν πραγματική ανάγκη και συναισθάνονται τη δυστυχία τους.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την ταινία «**Ντέιβιντ Κόπερφιλντ μέρος 2**» που βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο του Κάρολου Ντίκενς. Το Β' μέρος της ταινίας περιγράφει την ενήλικη ζωή του ήρωα δίνοντας έμφαση στις διαπροσωπικές σχέσεις του, τη διαδικασία της ανάπτυξης και ολοκλήρωσης της προσωπικότητάς του και αναζήτησης της προσωπικής ευτυχίας. Μετά την προβολή της ταινίας ακολούθησε συζήτηση για τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές του ήρωα που είχαν επίδραση στην ποιότητα και την ωρίμανση των διαπροσωπικών σχέσεών του. Η συζήτηση και με την συμμετοχική προσέγγιση της Δασκάλας τους, Παπαλεξίου Μαρίας, οδήγησε τα παιδιά στο συμπέρασμα ότι η ήρεμη προσωπικότητα και η συνεχής προσωπική αναζήτηση του ήρωα του εξασφάλισαν όμορφες διαπροσωπικές σχέσεις, οι οποίες αποτελούν απαραίτητα συστατικά μιας ευτυχισμένης ζωής, απαραίτητο σκαλοπάτι και για τη ζωή των ίδιων των μαθητών.

Υπενθυμίζουμε ότι ο κώδικας συμπεριφοράς και το συμβόλαιο των μαθητών της ΣΤ' τάξης αφορά:

1. τη λεκτική επικοινωνία
2. τον τρόπο εισόδου και εξόδου από το σχολείο
3. τη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικών – ψυχαγωγικών επισκέψεων
4. την παραμονή στην αίθουσα διδασκαλίας
5. την παραμονή στο σχολείο όταν αλλάζω αίθουσα διδασκαλίας

Οι κανόνες του κώδικα αποτελούν καθημερινή αναφορά τόσο λεκτική όσο και οπτική για τους μαθητές που τους παραβιάζουν. Ακολουθεί συζήτηση μεταξύ των εμπλεκόμενων. Ο παραβάτης εκθέτει τις απόψεις του στο δάσκαλο και στο Δ/ντή. Αναγνωρίζει μόνος του, υπό την καθοδήγηση των κατάλληλων ερωτήσεων τις συνέπειες των πράξεών του, γνωρίζει ότι θα κοινοποιηθεί το γεγονός στους γονείς του και ότι θα στερηθεί του διαλείμματος προκειμένου να σκεφτεί τι χάνει λόγω της συμπεριφοράς του/ εκείνος επέλεξε να διαφοροποιηθεί από τους συμμαθητές του καθώς δε φάνηκε ομαδικός/ να σκεφτεί τρόπους επανόρθωσης.

Οι μαθητές μαθαίνουν αργά αλλά με ταχύτητα επιταχυνόμενη να διαχειρίζονται αρκετά αγγιχόμενα γεγονότα μέσα σε ένα αξιωματικό πλαίσιο που δέχεται ότι: « το εξωτερικό γεγονός δεν προκαλεί άγχος αλλά η ερμηνεία που του δίνουμε προκαλεί ψυχολογική πίεση». Έτσι προχωρούν:

1. σε ξεκάθαρη και θετική σκέψη ελέγχοντας το νου και τις σκέψεις τους ώστε να αντικαθιστούν την αρνητική συμπεριφορά – συνομιλία με τον εαυτό τους ~ η οποία πλήττει την αυτοπεποίθησή τους ~ με ένα πιο θετικό σενάριο,
2. σε αναζήτηση και παροχή υποστήριξης διατυπώνοντας στους άλλους τις επιθυμίες τους και τις ανάγκες τους με έναν κατηγορηματικό αλλά μη επιθετικό τρόπο,
3. σε βελτίωση των σωματικών- τεχνικών δεξιοτήτων που αφορούν την υγεία τους
4. σε τεχνικές χαλάρωσης.

Οι μαθητές παρακολούθησαν τη Φιλανδική ταινία “ VALO”, που περιγράφει την ιστορία ενός ταλαντούχου εννιάχρονου παιδιού, γιου καπνοδοχοκαθαριστή, που φέρνει την ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον στα παιδιά που ζουν σ' ένα μικρό χωριό οργανώνοντας ένα σχολείο. Μετά την προβολή της ταινίας ακολούθησε συζήτηση με τη Δασκάλα της τάξης Παπαλεξίου Μαρίας για τα δικαιώματα των παιδιών και πιο συγκεκριμένα για το δικαίωμα τους στη μόρφωση. Επίσης συζητήθηκαν οι ανάγκες που έχουν όλα τα παιδιά (ανεξάρτητα από τη θρησκεία, το φύλο, την καταγωγή, κ.λ.π.) για αγάπη, φροντίδα και ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να οικοδομήσουν μια ολοκληρωμένη και υγιή προσωπικότητα που θα τους εξασφαλίσει μια ευτυχισμένη ενήλικη ζωή.

Συζήτηση με τους μαθητές για το πώς πρέπει να συμπεριφερόμαστε στο χώρο του Σχολείου ώστε να εξασφαλίσουμε την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων που να χαρακτηρίζονται από αποδοχή, σεβασμό, κατανόηση των άλλων και συνεργατικότητα.

Καθημερινή εκτίμηση των περιστατικών βίας - θυματοποίησης και σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολόγησή τους

- Καθημερινή εκτίμηση του τρόπου συμπεριφοράς των μαθητών απέναντι σε περιστατικά βίας – θυματοποίησης αλλά και του τρόπου έκφρασης και διαχείρισης των συναισθημάτων τους.
- στο τέλος του προγράμματος:

Το σχέδιο δράσης προχωράει κανονικά. Οι μαθητές εκφράζονται θετικά για το σχέδιο δράσης που ακολουθείται αλλά υπάρχουν και σαφή δείγματα τροποποίησης της καθημερινής τους συμπεριφοράς και κυρίως εκφράζονται συναισθήματα που κατά το παρελθόν ήταν «θαμμένα». Ακόμη παρά το μικρό χρονικό διάστημα που ακολουθούνται οι παρεμβάσεις πιστοποιείται μια ανεπανάληπτη διάθεση των μαθητών να βρίσκονται κοντά σε συμμαθητές τους που είναι – βρίσκονται θύματα εκφοβιστικής συμπεριφοράς, να μην τους απομονώνουν, να ζητούν να γνωρίσουν τα συναισθήματά τους και να τους ενθαρρύνουν. Το μοίρασμα και το ενδιαφέρον των μαθητών προς τα συναισθήματα οποιουδήποτε θύματος εκφοβιστικής συμπεριφοράς αποτελεί πια σημαντικό στοιχείο για τις διαπροσωπικές τους σχέσεις και αναπτύσσεται ένα δίκτυο συναισθηματικής ~ κοινωνικής ~ σωματικής ~ ψυχικής διαντίδρασης και οι φιλικές σχέσεις μεταξύ τους ενδυναμώνουν και βαθαίνουν

Οι μαθητές παρακολούθησαν την ταινία « Τα παιδιά της χορωδίας» του Christophe Barratier .Η ταινία περιγράφει τη σκληρή πραγματικότητα της σχολικής ρουτίνας και τις ακραίες μεθόδους που εφαρμόζει ο Δ/ντής ενός σωφρονιστικού οικοτροφείου ανηλίκων στη δεκαετία του '40. Στο «σχολείο» αυτό βρίσκονται «προβληματικά» παιδιά. Παιδιά που δεν μπορούν να αποτελέσουν κομμάτι μιας υγιούς κοινωνίας αν δεν... σωφρονιστούν. Εκτός από τα παιδιά όμως προβληματικός είναι και ο διευθυντής του σχολείου, κύριος Ρασέν, του οποίου το μότο είναι «δράση-αντίδραση», και που όλες οι μέθοδοί του κινούνται σε αυτό τον άξονα. Τιμωρίες στους ατίθασους, βουρδουλιές, απομονώσεις. Ο κύριος Ματιέ όμως έχει άλλες ιδέες. Δεν εγκρίνει το «δράση-αντίδραση» και προτιμά να κάνει τα παιδιά τρόπο τινά συμμάχους του, για να τα ηρεμήσει. Η σκληρή αυτή πραγματικότητα αλλάζει με την άφιξη του κυρίου Ματιέ, ο οποίος εργάζεται ως επιτηρητής στο οικοτροφείο και αγωνίζεται να προσφέρει μια πνοή αλλαγής διδάσκοντας στους μαθητές του τη μαγεία και τη δύναμη της μουσικής, αλλάζοντας έτσι τις ζωές τους για πάντα. Η δυναμική του θέματος κρύβεται στο ελπιδοφόρο μήνυμα της αλλαγής που προέρχεται μάλιστα από έναν και μόνο άνθρωπο. Όσο ουτοπικό ή δύσκολο και αν φαίνεται αυτό ο Barratier το ντύνει με μια φυσική αληθοφάνεια και του δίνει μια πραγματοποιήσιμη υπόσταση προσφέροντας εκτός από την αδιαμφισβήτητη συγκίνηση, ψυχική ευφορία και την αίσθηση ότι θέλεις να ταυτιστείς με τον Ματιέ και την προσπάθειά του. Ο Ματιέ χρησιμοποιεί τη μουσική εμψυώνοντας με τη διδασκαλία του πνευματική φώτιση για να ξεπεράσει τα όριά της και να παραδώσει μαθήματα ζωής. Η μαγεία διαφαίνεται σταδιακά αγγίζοντας τις ευαίσθητες χορδές μας χωρίς να χειραγωγεί συναισθηματικά το μαθητή. Κινείται σ' ένα επίπεδο διεισδυτικής προώθησης και εκδήλωσης της ανθρώπινης μας πλευράς κάνοντας χρήση αυτού του υλικού και όχι κατάχρηση που θα τη μετέτρεπε σε καθαρή προσπάθεια πρόκλησης της αισιοδοξίας μας και επομένως σε μια αποτυχημένη συρραφή εικόνων που «πετούν στα σύννεφα». Αντίθετα δεν είναι λίγες οι φορές που μας προσγειώνει στην πραγματικότητα περιορίζοντας τις δυνατότητες της αλλαγής, όχι όμως απογοητευτικά πολύ. Μετά την προβολή της ταινίας ακολούθησε συζήτηση για τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές των ηρώων (ενηλίκων και παιδιών). Η συζήτηση αυτή αποτέλεσε το έναυσμα για την εξερεύνηση της ποικιλίας των ανθρώπινων συναισθημάτων, τη σωματική «αποτύπωσή» τους μέσα από τις εκφράσεις του προσώπου και την επιλογή των εκφράσεων που περιγράφουν τα συναισθήματά μας σε κάθε χρονική στιγμή. Προκειμένου να γίνει αυτό κατανοητό και ενδιαφέρον για τα παιδιά, σχηματίστηκε κύκλος και κάθε παιδί επέλεγε ένα συναίσθημα (χωρίς να το πει στους υπόλοιπους μαθητές), το «αποτύπωνε» μέσα από την έκφραση του προσώπου του και τα υπόλοιπα παιδιά προσπαθούσαν με προσεκτική παρατήρηση να το βρουν. Τα παιδιά διάλεξαν συναισθήματα όπως: χαρά, λύπη, θυμός, οργή, κ. α., και ακολούθησε συζήτηση για κάθε ένα από αυτά (πότε τα νιώθουμε, γιατί τα νιώθουμε, πόσο συχνά τα νιώθουμε). Επίσης έγινε συζήτηση για τα συναισθήματα που δεν έγιναν αντιληπτά από τους μαθητές και για τη σημασία που έχει η σωστή έκφραση των συναισθημάτων προς τους ανθρώπους με τους οποίους θέλουμε να επικοινωνήσουμε και να έχουμε αληθινές διαπροσωπικές σχέσεις.

Ακόμη οι μαθητές παρακολούθησαν την ταινία του Ρομάν Πολάνσκι «Ολιβερ Τουίστ», η οποία αποτελεί μεταφορά στη μεγάλη οθόνη του μυθιστορήματος του Καρόλου Ντίκενς και αναφέρεται στην ιστορία επιβίωσης ενός ορφανού παιδιού που συνειδητοποιεί ότι για να ελπίζει σε μια καλύτερη ζωή πρέπει να ξεφύγει από όσους το εκμεταλλεύονται. Μετά από την προβολή της ταινίας ακολούθησε συζήτηση για τις δυσκολίες που αντιμετώπισε ο ήρωας, τις προσπάθειες που κατέβαλε για να τις ξεπεράσει και το θετικό τρόπο σκέψης του, ο οποίος και τον βοήθησε να βελτιώσει τη ζωή του.

Χρησιμοποιώντας ως αφορμή το θετικό τρόπο σκέψης του ήρωα και υιοθετώντας τις βασικές αρχές της γνωσιακής-συμπεριφοριστικής θεωρίας, ακολούθησε συζήτηση για τη σύνδεση που υπάρχει ανάμεσα στις σκέψεις, τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά μας. Συζητήθηκε ο τρόπος που μπορούμε να τροποποιήσουμε μια ανεπιθύμητη ή αναποτελεσματική συμπεριφορά, αν αλλάξουμε, καταρχήν, τον τρόπο που σκεφτόμαστε κάνοντας θετικές σκέψεις, οι οποίες επηρεάζουν θετικά τα συναισθήματα και αυτά με τη σειρά τους μπορούν να μας οδηγήσουν σε μια πιο επιθυμητή και αποτελεσματική συμπεριφορά που μας βοηθά να αισθανόμαστε όμορφα με τον εαυτό μας και με τους άλλους. Επίσης, συζητήθηκε ότι αυτή η προέλευση και πορεία της συμπεριφοράς χαρακτηρίζει όλους τους ανθρώπους και, επομένως, είμαστε όλοι ίδιοι (ανεξάρτητα από φύλο, ηλικία, καταγωγή, τρόπο ζωής κ.λ.π.).

Μετά τη συζήτηση ακολούθησε συμπλήρωση τριών φύλλων εργασίας που περιέχονται στο βιβλίο «Σκέφτομαι σωστά - Νιώθω καλά» του Paul Stallard, το οποίο αποτελεί εγχειρίδιο γνωσιακής-συμπεριφοριστικής θεραπείας για παιδιά και εφήβους. Το πρώτο φύλλο εργασίας «Τι σκέφτονται» αφορούσε τις σκέψεις που έκανε μια γάτα στη θέα ενός θυμωμένου σκύλου. Τα περισσότερα παιδιά σημείωσαν αρνητικά φορτισμένες σκέψεις που δήλωναν φόβο, προσοχή, τάση για φυγή εξαιτίας του θυμωμένου ύφους του σκύλου. Το δεύτερο φύλλο «Ο

μαγικός κύκλος» αφορούσε κάτι ευχάριστο το οποίο είχαν κάνει τα παιδιά και απαιτούσε να σημειώσουν αναλυτικά τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους για αυτό. Το τρίτο φύλλο «Η αρνητική παγίδα» αφορούσε μια δύσκολη κατάσταση που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τα παιδιά και απαιτούσε να σημειώσουν αναλυτικά τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους για αυτό. Στόχος της συμπλήρωσης των πιο πάνω φύλλων εργασίας και της συζήτησης που ακολούθησε ήταν: (α) Να έρθουν τα παιδιά σε άμεση επαφή με τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, (β) Να μιλήσουν για αυτά συνειδητοποιώντας ότι σκέφτονται και βιώνουν τις ίδιες σκέψεις και τα ίδια συναισθήματα και (γ) Να έρθουν συναισθηματικά κοντά με τα υπόλοιπα παιδιά συνειδητοποιώντας ότι αυτά που τα ενώνουν είναι περισσότερα από αυτά που τα χωρίζουν. Πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι συμπληρώσεις των φύλλων εργασίας και οι συζητήσεις που ακολούθησαν έγιναν σε διάταξη κύκλου έτσι ώστε τα παιδιά να λειτουργούν ως ομάδα.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την ιρανική ταινία «Τα παιδιά του Παραδείσου», Bacheha Ye- aseman, του Majid Majidi, η οποία αναφέρεται στην ιστορία δύο φτωχών παιδιών, τα οποία μοιράζονται το ίδιο ζευγάρι παπούτσια προκειμένου να πηγαίνουν στο σχολείο και τις προσπάθειες του ενός από αυτά να εξασφαλίσει για την αδελφή του το δικό της ζευγάρι παπούτσια. Μετά από την προβολή της ταινίας ακολούθησε συζήτηση για τη φτωχή ζωή των δύο παιδιών, τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν και τις προσπάθειες που κατέβαλε το ένα από αυτά για να δώσει λύση στο πρόβλημα της έλλειψης παπουτσιών. Πάντως σε έναν «πολιτισμένο» κόσμο ένα ζευγάρι παπούτσια δεν θα μπορούσε να αποτελέσει ποτέ αφορμή για μια ταινία. Αντίθετα στον κόσμο των παιδιών που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας, όχι μόνο μπορεί, μα μας προτρέπει να γίνουμε και εμείς παιδιά, να ζήσουμε μαζί τους τις σκηνές αυτές και να προσπαθήσουμε να δούμε την καθημερινότητα με τα δικά τους μάτια. Ίσως έτσι καταφέρουμε να διακρίνουμε τις ευαίσθητες πτυχές της σκληρής πραγματικότητας.

Η συζήτηση γενικεύθηκε στη χρησιμότητα των παπουτσιών, στην περιγραφή των παπουτσιών των μαθητών και στο λόγο που τα παιδιά φορούσαν τα συγκεκριμένα παπούτσια. Στο τέλος, ζητήθηκε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν τα παπούτσια των ονείρων τους, τα παπούτσια τα οποία τους ταιριάζουν και θα ήθελαν να αποκτήσουν. Στόχος της δραστηριότητας αυτής ήταν να προβάλουν τα παιδιά τα συναισθήματά τους και τις σκέψεις τους μέσα από ένα αντικείμενο που έχει έντονο συμβολισμό για τη ζωή του ανθρώπου (τα παπούτσια μας βοηθούν να περπατήσουμε, να προχωρήσουμε στη ζωή μας, να αλλάξουν την εμφάνιση και τη διάθεσή μας). Οι ζωγραφιές των παιδιών ήταν αποκαλυπτικές όσον αφορά στα συναισθήματα και τις σκέψεις που τα απασχολούν στην παρούσα φάση της ζωής τους.

Επίσκεψη του Συνηγόρου του Παιδιού κ. Γιώργου Μόσχου στο χώρο του σχολείου στις 22 Μαρτίου 2010. Ο κ. Μόσχος επισκέφθηκε την τάξη και συζήτησε με τους μαθητές για τα δικαιώματα των παιδιών (δικαιώματα επιβίωσης, δικαιώματα ανάπτυξης, δικαιώματα προστασίας και δικαιώματα συμμετοχής) και τη σχετική «Σύμβαση για τα δικαιώματα του Παιδιού», η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου του 1989. Επίσης, ενημέρωσε τους μαθητές για το ρόλο και τις παρεμβάσεις της ανεξάρτητης αρχής «Συνήγορος του Πολίτη» και πιο συγκεκριμένα για το «Συνήγορο του Παιδιού», ο οποίος έχει ως αποστολή του την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Τέλος, απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις των παιδιών και δεσμεύτηκε για μελλοντική του παρέμβαση σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους και μετά από αίτημα των παιδιών.

Οι μαθητές παρακολούθησαν τη γαλλική ταινία του Αλμπέρ Λαμορίς «**Το κόκκινο μπαλόνι**», η οποία αναφέρεται σε μια μαγική ιστορία φιλίας ανάμεσα σε ένα μικρό αγόρι κι ένα μπαλόνι, με φόντο το Παρίσι της δεκαετίας του 1950. Το αγόρι, καθώς τριγυρίζει στους δρόμους, βρίσκει ένα κόκκινο μπαλόνι δεμένο σ' ένα στύλο. Από εκείνη τη στιγμή το μπαλόνι ακολουθεί το παιδί στους δρόμους του Παρισιού, προκαλώντας έκπληξη σε όλη τη γειτονιά αλλά και τη ζήλια των φίλων του. Μετά από την προβολή της ταινίας ακολούθησε συζήτηση για τη φιλία του μικρού αγοριού με το μπαλόνι και τη διαφορετικότητά τους, η οποία ωστόσο δεν στέκεται εμπόδιο στο να αναπτύξουν μια σχέση τόσο δυνατή.

Χρησιμοποιώντας ως αφορμή το θέμα της φιλίας ζητήθηκε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν σ' ένα χαρτί έναν πολύ καλό τους φίλο και να γράψουν δίπλα πέντε επίθετα που τον χαρακτηρίζουν (θετικά ή αρνητικά). Ακολούθησε συζήτηση για τα πιο συχνά αναφερόμενα χαρακτηριστικά των φίλων τους και καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι αναφέρθηκαν τόσο εξωτερικά χαρακτηριστικά (π.χ. όμορφος) όσο και χαρακτηριστικά προσωπικότητας (π.χ. καλός, γλυκός, χαμογελαστός). Η συζήτηση γενικεύθηκε στις φιλίες των μαθητών, τα συναισθήματά τους για τους φίλους τους και τα προσωπικά κριτήρια με τα οποία επιλέγουν τους φίλους τους. Στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας ήταν να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά τα χαρακτηριστικά που διαθέτουν οι φίλοι τους, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να συνειδητοποιήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν τις ίδιες συναισθηματικές ανάγκες όταν συνάπτουν στενές σχέσεις μεταξύ τους όπως είναι η φιλία.

Μετά τη συζήτηση τα παιδιά έγραψαν σε ένα χαρτάκι το όνομά τους, το έβαλαν μέσα σ' ένα μπαλόνι και κατόπιν φούσκωσαν το μπαλόνι. Τα μπαλόνια μεπερδεύτηκαν, κάθε παιδί πήρε από ένα, το έσκασε και είδε το χαρτάκι που του έτυχε με το όνομα του μυστικού του φίλου. Ο «μυστικός φίλος» θα ήταν το παιδί που θα βοηθούσε ή στο οποίο θα συμπεριφερόταν με θετικό τρόπο το προσεχές δεκαήμερο κι όλη αυτή η δράση θα γινόταν κρυφά. Η συμπεριφορά αυτή πραγματευόταν από μια απλή καθημέρα έως μια ουσιαστική βοήθεια σε

κάποιο πρόβλημα του μυστικού τους φίλου. Μετά από δέκα μέρες και έχοντας επιστήσει την προσοχή τους τόσο στην συμπεριφορά που εκδηλώνουν στο μυστικό τους φίλο όσο και στις συμπεριφορές που δέχονται από τους άλλους μαθητές, τα παιδιά συμπλήρωσαν ένα χαρτί που περιλάμβανε δύο στήλες. Η πρώτη στήλη αναφερόταν στο τι έχει κάνει το παιδί για το μυστικό του φίλο το τελευταίο δεκαήμερο ενώ η δεύτερη αναφερόταν στα παιδιά που εκδήλωσαν συμπεριφορά που τα βοήθησε κατά τη διάρκεια του ίδιου χρονικού διαστήματος. Μετά την καταγραφή των ονομάτων και των συμπεριφορών που μας ενδιέφεραν θα έφταναν μόνοι τους στο τελικό συμπέρασμα του ποιος ήταν τελικά ο φίλος που τα βοήθησε με βασικό κριτήριο τη μεγαλύτερη συχνότητα των θετικών συμπεριφορών που εκδηλωνόταν από ένα άλλο παιδί. Ακολούθησε συζήτηση για τις ενέργειες που έκαναν για να έρθουν πιο κοντά στο μυστικό τους φίλο και οι οποίες πραγματοποιούνταν από μια απλή καλημέρα έως την προσφορά βοήθειας και συμβουλών σε κάποιο πρόβλημα. Επίσης, συζητήθηκε και η θετική συμπεριφορά που δέχτηκαν και κατά πόσο τους βοήθησε κατά τη διάρκεια του δεκαημέρου.

Στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας ήταν να σκεφτούν τα παιδιά θετικές συμπεριφορές που θα μπορούσαν να εκδηλώσουν σε παιδιά που δεν ήταν ως τότε φίλοι τους, να τις εκδηλώσουν, να μάθουν να αναγνωρίζουν τη θετική συμπεριφορά που δέχονται και, τέλος, να αφεθούν σε ένα πλέγμα φιλικών σχέσεων (έστω και τυπικών) που να μην αποτελείται μόνο από παιδιά που ήδη κάνουν φιλική παρέα ή είναι στενοί φίλοι. Το γεγονός ότι πολλά από τα παιδιά κατάλαβαν ποιος τους βοηθούσε, γιατί άκουγαν για πρώτη φορά μια καλημέρα, μια συγγνώμη, κάποια συμβουλή ή προσφορά βοήθειας από αυτόν, ενισχύει τα θετικά αποτελέσματα στα οποία και απέβλεπε η συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Οι μαθητές παρακολούθησαν τη γερμανική ταινία **“Το θαύμα της Βέρνης”**, η οποία αναφέρεται στη σχέση πατέρα και γιου στη Γερμανία του 1954. Η ιστορία αρχίζει με την επιστροφή του πατέρα του εντεκάχρονου Ματίας, του Ρίτσαρντ από τη Σοβιετική Ένωση όπου ήταν αιχμάλωτος πολέμου και τα προβλήματα που δημιουργούνται από την επιστροφή του σε όλη την οικογένεια. Ο μικρός μένει με τη μητέρα, τον αδελφό και την αδελφή του σε μια μικρή πόλη της Δυτικής Γερμανίας και η επιστροφή του πατέρα σκιάζει την ως τότε ευτυχισμένη οικογένεια γιατί είναι τελείως “ισοπεδωμένος” συναισθηματικά από τις δυσκολίες που βίωσε και δεν γνωρίζει τον τρόπο να πλησιάσει ουσιαστικά τα παιδιά και τη σύζυγό του, δημιουργώντας εντάσεις και καβγάδες. Ο Ματίας, ο οποίος ως τότε είχε βρει υποκατάστατο της πατρικής απουσίας στο πρόσωπο ενός Γερμανού ποδοσφαιριστή και είχε ψύχωση με το ποδόσφαιρο, καταφέρνει να αναθερμάνει την αγάπη για ζωή στην καρδιά του πατέρα του την ίδια στιγμή που η γερμανική ομάδα κατακτάει Παγκόσμιο Κύπελλο, γεγονός που αποτελεί θαύμα. Μετά από την προβολή της ταινίας ακολούθησε συζήτηση για τη σχέση του αγοριού με τον πατέρα του, τα συναισθήματά τους και τις αιτίες που υπήρχαν συγκρούσεις τόσο μεταξύ τους όσο και με τα υπόλοιπα τα μέλη της οικογένειας.

Χρησιμοποιώντας ως αφορμή τα συναισθήματα και υιοθετώντας τις βασικές αρχές της θεωρίας της συναισθηματικής νοημοσύνης του Goleman, ακολούθησε συζήτηση για τα συναισθήματα και ακολουθήθηκαν οι δραστηριότητες του βιβλίου “Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συναισθηματικής Νοημοσύνης” της Βασιλικής Πλωμαρίτου (Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα, 2009). Στόχος της ανάπτυξης της συναισθηματικής νοημοσύνης των παιδιών ήταν: (α) η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης των παιδιών, (β) η ανάπτυξη της αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των παιδιών, (γ) η ανάπτυξη της επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των παιδιών και των ενηλίκων, (δ) η ανάπτυξη του αυτοσεβασμού και του σεβασμού απέναντι στους άλλους, (ε) η ανάπτυξη της αυτογνωσίας τους, (ε) η διαχείριση των φόβων τους, (στ) η ανάπτυξη της έκφρασης των συναισθημάτων τους, και (ζ) η κατάκτηση της ενσυναίσθησης.

Το πρώτο συναίσθημα που αναλύθηκε ήταν η αγάπη. Στην αρχή διαβάσαμε μια ιστορία που διαπραγματευόταν το συναίσθημα της αγάπης και αναφερόταν στην υιοθεσία ενός παιδιού. Μετά, ακολούθησε συζήτηση στην οποία αναλύθηκαν τα θέματα που διαπραγματευόταν η ιστορία και δόθηκε έμφαση στον ορισμό της αγάπης, τα αντικείμενά της, τα διαφορετικά είδη αγάπης και τη διάρκειά της. Στη συνέχεια οι μαθητές συμπλήρωσαν ένα φύλλο εργασίας για τους ανθρώπους της ζωής τους και συμπλήρωσαν τι αισθάνονται για το καθένα, σε ποιον θα εμπιστευόταν ένα μυστικό ή κάποιο πρόβλημα, τι θα ήθελαν να πούνε σε κάθε πρόσωπο και ποιο πρόσωπο είναι το πιο σημαντικό στη ζωή τους. Τέλος, συμπλήρωσαν ένα σχέδιο συναισθηματικής συνειδητοποίησης απαντώντας σε ερωτήσεις, όπως: (α) “Πότε νιώθω αγάπη;” (β) “Είναι αρνητικό ή θετικό συναίσθημα;” (γ) “Τι κάνω όποτε νιώθω αγάπη;” (δ) “Εάν χρειαστώ βοήθεια ποιος μπορεί να με βοηθήσει;”, και στο τέλος ζωγράφισαν τον εαυτό τους όταν νιώθουν αγάπη.

Το δεύτερο συναίσθημα που αναλύθηκε ήταν η απογοήτευση. Στην αρχή διαβάσαμε μια ιστορία διαζυγίου των γονιών ενός παιδιού που αναφερόταν στο συναίσθημα της απογοήτευσης, αναλύσαμε την ιστορία και συζητήσαμε θέματα όπως τον ορισμό της απογοήτευσης, αν είχαν απογοητευτεί ποτέ στη ζωή τους, πότε, γιατί και τι συνέβη. Στη συνέχεια οι μαθητές έγραψαν από ένα γράμμα στον ήρωα της ιστορίας, για να τον κάνουν να νιώσει καλύτερα ώστε να ξεπεράσει την απογοήτευσή του. Τέλος, συμπλήρωσαν ένα σχέδιο συναισθηματικής συνειδητοποίησης απαντώντας σε ερωτήσεις, όπως: (α) “Πότε νιώθω απογοήτευση;” (β) “Είναι αρνητικό ή θετικό συναίσθημα;” (γ) Τι κάνω όποτε νιώθω απογοήτευση;” (δ) “Εάν χρειαστώ βοήθεια ποιος μπορεί να με βοηθήσει;”, και στο τέλος ζωγράφισαν τον εαυτό τους όταν νιώθουν απογοήτευση.

Το τρίτο συναίσθημα που αναλύθηκε ήταν η απόρριψη. Στην αρχή διαβάσαμε την ιστορία της αγωνίας ενός παιδιού ότι οι φίλοι δεν το αγαπάνε λόγω χρώματος και αναφερόταν στο συναίσθημα της απόρριψης. Μετά, αναλύσαμε τα θέματα που διαπραγματευόταν η ιστορία και συζητήσαμε θέματα όπως τον ορισμό της απόρριψης, αν είχαν νιώσει ποτέ απόρριψη στη ζωή τους, πότε, γιατί και τι συνέβη. Στη συνέχεια οι μαθητές συμπλήρωσαν σε ομάδες των δύο ατόμων ένα φύλλο εργασίας που αναφερόταν στα βήματα που έπρεπε να ακολουθήσουν ώστε να ενεργήσουν με ψυχραιμία και με τρόπο που δεν θα τα έφερνε σε δύσκολη σκέψη ακολουθώντας τα βήματα της γνωσιακής-συμπεριφοριστικής θεωρίας: σκέψη-συναίσθημα-πράξη. Τέλος, συμπλήρωσαν ένα σχέδιο συναισθηματικής συνειδητοποίησης απαντώντας σε ερωτήσεις, όπως: (α) “Πότε νιώθω απόρριψη;” (β) “Είναι

αρνητικό ή θετικό συναίσθημα;” (γ) “Τι κάνω όποτε νιώθω απόρριψη;” (δ) “Εάν χρειαστώ βοήθεια ποιος μπορεί να με βοηθήσει;” και στο τέλος ζωγράφισαν τον εαυτό τους όταν νιώθουν απόρριψη.

Επίσκεψη της κ. Αναστασίας Γουρουντή, Κοιν. Ανθρωπολόγος, από το Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας “Αθηνά Προναία” του Δήμου Αθηναίων στο χώρο του σχολείου. Η κ. Αν. Γουρουντή επισκέφθηκε την τάξη και υλοποίησε δράσεις που αφορούσαν τη δυναμική ομάδα και την πρωτογενή πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών με την προαγωγή συγκεκριμένης συμπεριφοράς ή και την ενίσχυση της προσωπικότητας. Στην πρώτη δραστηριότητα τα παιδιά χωρίστηκαν σε πέντε τριμελείς ομάδες και σε κάθε παιδί δόθηκε από ένα χαρτόνι στο οποίο θα ζωγράφιζαν ό,τι ήθελαν και θα το συμπλήρωναν τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας ήταν να προβάλει κάποια στοιχεία της προσωπικότητας των παιδιών και να ενισχύσει την ομαδικότητα. Στην δεύτερη δραστηριότητα τα παιδιά χωρίστηκαν σε τρεις πενταμελείς ομάδες, οι οποίες ζωγράφισαν ανά ομάδα τον επιθετικό, τον παθητικό και τον αποφασιστικό άνθρωπο. Ακολούθησε συζήτηση για αυτούς τους τρεις τύπους ανθρώπων, την αντίστοιχη συμπεριφορά (επιθετική, παθητική και αποφασιστική συμπεριφορά) και για τα θετικά αποτελέσματα της αποφασιστικής συμπεριφοράς, η οποία βοηθάει στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας. Στην τρίτη δραστηριότητα τα παιδιά χωρίστηκαν σε τρεις πενταμελείς ομάδες και ολοκλήρωσαν από μια σύντομη ιστορία που τους δόθηκε και αφορούσε τη χρήση φαρμάκων, την σωματική κακοποίηση και το θυμό. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας - πέρα από την ενίσχυση της ομαδικότητας - ήταν να κατανοήσουν τα παιδιά τους κινδύνους που κρύβει η χρήση φαρμακευτικών ουσιών (και κατ’ επέκταση οποιωνδήποτε ουσιών), τις αρνητικές συνέπειες του θυμού και της σωματικής κακοποίησης και τη σημασία του να συμπεριφερθούν με τρόπο που να προστατεύουν τον εαυτό τους.

- Συνέχιση των προετοιμασιών για τη θεατρική δράση: ένας ηθοποιός, ο κ. Στάθης Γράψας, έχει αναλάβει να προετοιμάσει τους μαθητές που έχουν επιλεγεί, ώστε να μπορούν να εργαστούν σε ομάδα, χωρίς ανταγωνισμό αλλά ο καθένας να διαθέτει τον εαυτό του για την ομάδα. Οι μαθητές συμμετέχουν σε ασκήσεις και δραστηριότητες που απαιτούν προσήλωση σε ομαδικό πνεύμα, ασκήσεις εμπιστοσύνης και σε τεχνικές δεξιότητες που σκοπό έχουν να ενδυναμώσουν το αίσθημα του σεβασμού και ύστερα από την παρέμβαση του Δ/ντή την ενεργητική ακρόαση: φιλική στάση του σώματος, ανταπόδοση χαμόγελου, κλίση του σώματος αλλά και ενθαρρυντικές εκφράσεις όπως: συνέχισε, αλήθεια... Δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη βλεμματική επαφή.
- Στις 28 Μαΐου και στις 31 Μαΐου οι δύο παραστάσεις της θεατρικής δράσης «ΛΑΘΡΑΙΑ ΖΩΗ» σε συνεργασία με το Θέατρο ΑΤΤΙΣ και προσωπικά με το Θόδωρο Τερζόπουλο. Η διδασκαλία έγινε από τον κ. Στάθης Γράψα σε κείμενο του Θανάση Αλευρά και αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και κυρίως στα δικαιώματα του παιδιού, δικαιώματα που δεν αναγνωρίζονται στους μετανάστες. Η θεατρική δράση έχει τη μορφή ανοιχτού μαθήματος, μαθήματος που αναλαμβάνουν να παραδώσουν οι μαθητές στους ενήλικες – θεατές, για τις καταστάσεις που αντιμετωπίζουν καθημερινά οι μετανάστες και γίνονται οι αιτίες πολλαπλών δράσεων τόσο σε κοινωνικό επίπεδο όσο και σε σχολικό, αφού το 80% του μαθητικού δυναμικού του Σχολείου αποτελείται από αλλοδαπούς και τσιγγανόπαιδες. Οι μαθητές «παίζουν» με βλέμμα που αποπλίζει μια δυναμική στη νέα κοινωνική συνθήκη και μιλούν στη μητρική τους γλώσσα σε μια «αποχρωματισμένη» συναισθηματικά απόδοση του κειμένου. Δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην ψυχολογική διάσταση αρνητικών στερεοτύπων, συμπεριφορών, δράσεων, λέξεων.
- Η διάσταση – απήχηση της θεατρικής δράσης επισημαίνεται και από τα δημοσιεύματα του Αθηναϊκού τύπου:

<http://www.enet.gr/?i=news.el.texnes&id=169320>

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11380&subid=2&pubid=14315025>

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=4&artId=335140&dt=02%2F06%2F2010>

http://www.topontiki.gr/pdfs/index/cat_id:4/pdf_id:288

Υπάρχει και δημοσίευμα στο περιοδικό «Κ» της Καθημερινής της 6^{ης} Ιουνίου 2010 αλλά δεν υπάρχει ηλεκτρονική σελίδα, αλλά και από το δελτίο Ειδήσεων της NET PLUS την 1^η Ιουνίου 2010

<http://www.ertdigital.gr/video-gr.php?channel=5&id=371>

- Συνεργασία με το Γραφείο Πολιτιστικών Θεμάτων της Α΄ Δ/σης Αθηνών και προσωπικά με την Υπεύθυνη κ. Καλλιόπη Κύρδη στο γενικό πλαίσιο της προαγωγής της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας και στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης.
- Ενημέρωση Σχολικής Συμβούλου
- Μέσα στα πλαίσια των πρωτοβουλιών του Σχολείου αναπτύσσεται ένα δίκτυο κοινωνικής δικτύωσής του ώστε να υπάρχει και έξω από το χώρο διδασκαλίας μια συνεχής βοήθεια και υποστήριξη των μαθητών σε εκδηλώσεις συμπεριφορών εκφοβισμού και θυματοποίησης, καθότι οι μαθητές μας που μετέχουν στο

συγκεκριμένο πρόγραμμα βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο της παραμονής τους στον οικείο σχολικό χώρο. Έτσι προχωρούμε στην κοινωνική δικτύωση με :

Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας «Αθηνά Πρόναια»

Ταινιοθήκη της Ελλάδας

Κέντρο Βοήθειας & Συμπαράστασης οικογένειας και παιδιού

Θέατρο ΑΤΤΙΣ

Δίκτυο για τα δικαιώματα του Παιδιού

Συνήγορος του Παιδιού

Στόχος μας είναι να μπορέσουν οι μαθητές μας να αποφεύγουν την απομόνωση και να αναπτύξουν διαπροσωπικές σχέσεις ώστε το κοινωνικό δίκτυο να εξελιχθεί σταδιακά και σε ένα συναισθηματικό – ψυχικό δίκτυο καταργώντας τον ατομικισμό και διαφυλάσσοντας την ατομικότητα του κάθε μέλους μέσα σε μια συλλογικότητα αξιακά εδραιωμένη και διαντιδραστικά εξελισσόμενη.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την κινεζική ταινία “**Ούτε ένας λιγότερος**”, η οποία αναφέρεται στην ιστορία μιας νεαρής δασκάλας, στην οποία ανατέθηκε η επίβλεψη ενός σχολείου, που βρισκόταν σε ένα απομονωμένο και φτωχό χωριό της κινεζικής υπαίθρου, κατά τη διάρκεια της απουσίας του μόνιμου δασκάλου. Η νεαρή δασκάλα είχε αναλάβει τη διδασκαλία των παιδιών του σχολείου και συγχρόνως την υποχρέωση να μην «χάσει» κανένα μαθητή λόγω διακοπής φοίτησης. Όταν ένας μαθητής της έφυγε στην πόλη για να δουλέψει, φοβήθηκε ότι θα απογοητεύσει το δάσκαλο του σχολείου, κι έχοντας στο μυαλό της την ευθύνη που της ανατέθηκε, πήγε στην πόλη για να τον βρει και να τον φέρει πίσω. Η ταινία δείχνει την αγωνιώδη περιπλάνηση της στους δρόμους της κινεζικής μεγαλούπολης και τις μεθόδους που ακολούθησε προκειμένου να τον βρει και να τον γυρίσει εκεί που ανήκε, στην τάξη του σχολείου του.

Χρησιμοποιώντας ως αφορμή την ταινία και το συναίσθημα του φόβου της δασκάλας, αναλύθηκε το τέταρτο συναίσθημα, ο φόβος. Στην αρχή συζητήσαμε για τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια του φόβου και στη συνέχεια τα παιδιά μίλησαν για τους φόβους τους όπως είναι η μοναξιά, ο θάνατος, η αποτυχία, η απώλεια ελέγχου, η απόρριψη, η αλήθεια, το ψέμα, η θυματοποίηση.

Την επόμενη μέρα ζητήθηκε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν τον κυριότερο φόβο τους δίνοντάς του με τον τρόπο αυτό μια οπτική διάσταση που περιλάμβανε σχήματα, χρώματα και στοιχεία που δεν μπορούν να εκφραστούν προφορικά. Οι μαθητές ζωγράρισαν το θάνατο, τη μοναξιά, το σκοτάδι, τη βία (σωματική, λεκτική, ψυχολογική), τη φτώχεια, τα φαντάσματα, τα φίδια, την ερωτική απογοήτευση. Ακολούθησε συζήτηση και αναλύθηκαν οι λόγοι που επέλεξαν το συγκεκριμένο φόβο, το μέγεθος του φόβου τους, η ποιότητα του φόβου τους, οι συνθήκες που ενεργοποιούν τους φόβους αυτούς. Τέλος, οι μαθητές συμπλήρωσαν το φύλλο εργασίας «Φοβάμαι όταν...» από το βιβλίο «Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συναισθηματικής Νοημοσύνης» της Βασιλικής Πλωμαρίτου (Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα, 2009) και το οποίο αναφέρεται στο πότε βρίσκονται σε κατάσταση φόβου, αποτυπώνοντας με τον τρόπο αυτό και γραπτά τα όσα επικοινωνήσαν προφορικά και με τις ζωγραφιές τους. Οι φόβοι που αναφέρθηκαν ήταν η βία (σωματική, λεκτική, ψυχολογική), η μοναξιά και ο θάνατος.

Τη μεθεπόμενη μέρα συζητήσαμε με τα παιδιά τους τρόπους διαχείρισης και αντιμετώπισης των φόβων τους και μέσω της τεχνικής του Καταιγισμού Ιδεών (Brainstorming) σημειώσαμε εναλλακτικούς τρόπους με τους οποίους μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τους φόβους μας. Οι εναλλακτικοί αυτοί τρόποι διαχείρισης των φόβων βασίζονται στην ρεαλιστική εκτίμηση και θετική θεώρηση των πραγμάτων που αποτελούν και βασικές αρχές της γνωστικής-συμπεριφορικής θεωρίας. Τέλος, ζητήθηκε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν ένα τρόπο αντιμετώπισης για τον φόβο που είχαν επιλέξει να ζωγραφίσουν την προηγούμενη μέρα δίνοντάς με τον τρόπο αυτό μια οπτική διάσταση στην ρεαλιστική αντιμετώπιση του φόβου τους.

Επίσκεψη των μαθητών στο Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας “Αθηνά Πρόναια” του Δήμου Αθηναίων στο χώρο του σχολείου με στόχο την υλοποίηση δράσης από την Κοινωνική Ανθρωπολόγο του Κέντρου, Αναστασία Γουρουντή. Η πιο πάνω αναφερόμενη δράση αφορούσε τη δυναμική ομάδα και πιο συγκεκριμένα τη φιλία. Στα πλαίσια αυτά προβλήθηκε η αμερικάνικη ταινία «**Σαρλότ, η αραχνούλα**» η οποία αναφέρεται στην ιστορία της φιλίας που αναπτύχθηκε σε μια φάρμα ανάμεσα σε ένα γουρουνάκι και μια αράχνη, η οποία έδωσε τα πάντα προκειμένου να γλιτώσει το γουρουνάκι από την απειλή της «κατσαρόλας». Χρησιμοποιώντας ως αφορμή τη φιλία η κ. Γουρουντή προέτρεψε τα παιδιά να χωριστούν σε τέσσερις ολιγομελείς ομάδες (των 2 ή 3 ατόμων), οι οποίες συμπλήρωσαν ένα φύλλο εργασίας με θέμα «Καλός φίλος είναι αυτός που...». Σ’ αυτό το φύλλο εργασίας τα παιδιά έπρεπε να καταγράψουν τις συμπεριφορές, τα συναισθήματα, την προσωπικότητα ενός καλού φίλου, όλα εκείνα τα στοιχεία δηλαδή που συνθέτουν το προφίλ ενός καλού φίλου.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την ταινία “**Η ξύλινη κάμερα**” (παραγωγή Γαλλίας, Ν. Αφρικής και Αγγλίας), η οποία αναφέρεται στην ιστορία δύο δεκαεπτάχρονων παιδιών, του Μαντίμπα και του Σίμπο, που ζουν στην Καγιελίτσα, μια πόλη κοντά στο Κέιπ Τάουν. Τα δύο παιδιά κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού τους στις σιδηροδρομικές γραμμές βλέπουν να εκσφενδονίζεται από ένα τρένο που περνά το σώμα ενός νεκρού άνδρα. Στο παγωμένο του χέρι σφίγγει ένα όπλο και μια κάμερα. Ο Σίμπο παίρνει το όπλο και δημιουργεί τη δική του

συμμορία και ο Μαντίμπα με την κάμερα κινηματογραφεί την πόλη γύρω του. Οι μοίρες των δύο παιδιών σφραγίζονται καθώς η επιλογή του αντικειμένου που πήρε το καθένα τα οδηγεί σε διαφορετικούς δρόμους. Ο ένας είναι ο δρόμος της βίας και του θανάτου, ο άλλος είναι ο δρόμος της φιλίας, της προσωπικής ανάπτυξης και της ελευθερίας.

Χρησιμοποιώντας ως αφορμή την ταινία, σχημάτισαμε κύκλο και συζητήσαμε με τα παιδιά τους διαφορετικούς δρόμους που ακολούθησαν οι δύο ήρωες από τη στιγμή που πήραν τα αντικείμενα: ο Σίμπο πήρε το όπλο και ακολούθησε το δρόμο της συμμορίας, της βίας, του εκφοβισμού, της ληστείας, του θανάτου, ενώ ο Μαντίμπα πήρε την κάμερα και ακολούθησε το δρόμο της περιέργειας για καινούρια πράγματα, της φιλίας, των συναισθημάτων, της συζήτησης, της βοήθειας προς τον συνάνθρωπο, της τέχνης, της προσωπικής ανάπτυξης και της ελευθερίας. Με τον τρόπο αυτό αναλύθηκαν βασικά θέματα και έννοιες, όπως είναι η περίοδος της εφηβείας, οι σχέσεις γονιών - παιδιών, ο ρατσισμός, η εγκληματική συμπεριφορά, τα συναισθήματα, η προσωπική ανάπτυξη, η φιλία και η θετική επίδραση της τέχνης στη ζωή των ανθρώπων.

Την επόμενη μέρα ζητήθηκε από τα παιδιά να γράψουν μια ιστορία που θα περιλάμβανε τη λέξη κάμερα και λέξεις που περιγράφουν συναισθήματα, όπως είναι η χαρά, η αγάπη, η λύπη, η επιθετικότητα, ο θυμός, η απογοήτευση, η απόρριψη, η μοναξιά, η ζήλια, η συγκίνηση, ο φόβος. Κάθε παιδί έγραφε από ένα μικρό κομμάτι της ιστορίας (μέσα σε ένα χρονικό διάστημα περίπου 15 λεπτών) και μόλις τελείωνε έδινε στο επόμενο παιδί να συνεχίσει. Κάθε φορά που ολοκληρωνόταν ένα κομμάτι της ιστορίας, το παιδί που το είχε γράψει το διάβαζε στα υπόλοιπα παιδιά έτσι ώστε να ζωγραφίσουν εικόνες που ταίριαζαν με την υπόθεση και θα αποτελούσαν την εικονογράφηση της.

Ως τελευταία δραστηριότητα επιλέχθηκε η συζήτηση του θέματος «Επιθετικότητα στο σχολείο: Πού οφείλεται και τι μπορούμε να κάνουμε;». Σχημάτισαμε κύκλο και συζητήσαμε με τα παιδιά τις αιτίες του φαινομένου της επιθετικότητας στο χώρο του σχολείου και τις πιθανές λύσεις του. Μέσω της τεχνικής του Καταιγισμού Ιδεών (Brainstorming) σημειώσαμε τις αιτίες και τις οργανώσαμε σε ένα σύστημα εννοιών όπως είναι η ενδοοικογενειακή βία, η επιφανειακή επικοινωνία γονιών-παιδιών, η τηλεοπτική βία, η επιφανειακή επικοινωνία εκπαιδευτικών - παιδιών, η παθητική αντιμετώπιση περιστατικών βίας από μια μικρή μειοψηφία εκπαιδευτικών, η αποκλειστική σημασία που δίνουν οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς στην επίδοση των παιδιών και τέλος ο ρατσισμός. Όσον αφορά στις πιθανές λύσεις, τα παιδιά πρότειναν την επίβλεψη των γονιών ώστε τα παιδιά να μην βλέπουν τηλεοπτικά προγράμματα με βία, την ουσιαστική επικοινωνία γονιών - παιδιών, την ουσιαστική επικοινωνία εκπαιδευτικών - παιδιών, την οριοθέτηση βίαιων συμπεριφορών από τους εκπαιδευτικούς, την συνεργασία εκπαιδευτικών και γονιών, και τέλος την υλοποίηση προγραμμάτων κατά της σχολικής βίας στα σχολεία.

Για το κλείσιμο του προγράμματος δόθηκε στα παιδιά ένα φύλλο αξιολόγησης των δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος Δάφνη III στην τάξη μας. Τα παιδιά ρωτήθηκαν αν οι δραστηριότητες που ακολούθησαν τους άρεσαν ή όχι. Στόχος του συγκεκριμένου φύλλου ήταν να εκφραστούν οι απόψεις των παιδιών και να σκεφτούν αν το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε κάποιο νόημα και χρησιμότητα γι' αυτά. Οι απόψεις τους ήταν απόλυτα θετικές και αυτό που επισημάνθηκε από τα ίδια ήταν ότι ένιωσαν τυχερά που ασχολήθηκαν με αυτό το πρόγραμμα και ήταν πεπεισμένα ότι δεν θα βιώσουν κάτι ανάλογο στο γυμνάσιο ή στο λύκειο. Μακάρι να τα διαφεύσουμε!

Πρώτο στάδιο: ανίχνευση, εντοπισμός, καταγραφή εκφοβιστικής συμπεριφοράς και θυματοποίησης
Δεύτερο στάδιο: έκφραση των συναισθημάτων θετικών και αρνητικών, προσπάθεια τροποποίησης των αρνητικών συναισθημάτων και άμβλυνσης από τη σκληρότητα και την αδιαφορία που χαρακτήριζε το μαθητικό δυναμικό της συγκεκριμένης τάξης.

Τρίτο στάδιο: είναι απόλυτα φυσιολογικό να νιώθουμε θλίψη, θυμό, οργή, πίεση, σύγχυση. Η προσέγγιση αυτών των συναισθημάτων, η κατανόησή τους και η δράση για την επίλυσή τους αποτελούν ενδείξεις της πορείας μας προς την ωριμότητα. Είναι λιγότερο «υγιές» η τάση να αρνούμαστε ή να «θάβουμε» τα δυσάρεστα συναισθήματα, αφού αυτά με κάποιο τρόπο επανεμφανίζονται.